gemeente Deventer

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Bestuursorgaan	:	Burgemeester en Wethouders
Onderwerp	:	Voorstel verkiezingsorganisatie Provinciale Staten- en Waterschapsverkiezingen 2027
Portefeuillehouder	:	Burgemeester
Notanummer	:	2026-853
Datum B&W-vergadering	:	27-10-2026
Team	:	Team Publiekscontacten Backoffice
Programma	:	01 - Burger en bestuur
Parafen voor akkoord nota	:	• 21-10-2026: Teamleider Publiekscontacten Backoffice • 20-10-2026: Afdelingsmanager Publieke en Interne Dienstverlening • 20-10-2026: Burgemeester
Parafen voor agendering	:	• 21-10-2026: Gemeentesecretaris/algemeen directeur
Bijlagen bij deze nota	:	
Datum definitieve akkoord	:	27-10-2026

Besluit

1. Dat voor de Provinciale Staten- en Waterschapsverkiezingen van 17 maart 2027 kiezers op stembureaus in de gemeente Deventer in beginsel alleen kunnen stemmen voor het waterschap waartoe het adres van de stemlocatie behoort.
Met uitzondering van de hieronder gekozen stembureaus waar voor alle waterschappen kan worden gestemd:

- Stadhuis Deventer;
- Boode/Braakhekke te Bathmen;
- 't Dijkhuis te Bathmen
- Buurthuis 't Hovenhuus op De Worp
- De Scheg

2. De verkiezingsorganisatie in te richten volgens de aanbevelingen van de Kiesraad en lerend van de ervaringen uit de verkiezingen van 2023.

3. Extra capaciteit in te zetten op de stembureaus.

4. Aanvullende geschikte en (meer) toegankelijke stemlocaties te werven

De nota en het besluit openbaar te maken

Inleiding

Op 17 maart 2027 vinden gelijktijdig de verkiezingen voor Provinciale Staten en de waterschappen plaats. De gemeente Deventer valt onder drie verschillende waterschappen, het grootste gedeelte van onze gemeente valt onder Waterschap Drents Overijsselse Delta, maar de Worp valt onder Waterschap Vallei en Veluwe en een deel rondom Bathmen onder Waterschap Rijn en IJssel.

Voor de gemeente Deventer betekent dit dat er vier afzonderlijke verkiezingen worden georganiseerd, uitgevoerd, geteld en administratief verwerkt moeten worden.

De ervaringen van de verkiezingen in 2023 hebben laten zien dat deze samenloop leidt tot een aanzienlijke belasting van stembureauleden, tellers en medewerkers die betrokken zijn bij de uitslagverwerking. Daarnaast werden tijdens de centrale telling verschillende fouten geconstateerd, waaronder het verwisselen van stembiljetten en het corrigeren van proces-verbalen. Bovendien liet de uitslag hierdoor op zich wachten.

Om de verkiezingen in 2027 beheersbaar, zorgvuldig en efficiënt te organiseren zijn verschillende verbetermaatregelen onderzocht. Daarbij is gekeken naar de inrichting van de stembureaus, de centrale telling, de personele inzet en de verwerking van de uitslagen. Hierbij is aangesloten bij de ervaringen van 2023, de uitgangspunten van de VOX-telmethode en de aanbevelingen van de Kiesraad.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Het doel is om de verkiezingen van 17 maart 2027:

- binnen de wettelijke kaders uit te voeren;
- toegankelijk en betrouwbaar te organiseren;
- zorgvuldig en zoveel mogelijk foutloos te laten verlopen;
- de werkdruk voor stembureausleden, tellers en de uitslagverwerkers te beperken; de uitslag tijdig vast te kunnen stellen;
- toekomstbestendig in te richten bij een toenemende complexiteit van verkiezingen.

Daarnaast wordt gestreefd naar voldoende toegankelijke stemlocaties, zodat iedere kiesgerechtigde inwoner op redelijke afstand zijn stem kan uitbrengen.

Kader

De organisatie van verkiezingen is geregeld in de Kieswet en de daaruit voortvloeiende lagere regelgeving. De gemeente is verantwoordelijk voor het inrichten van stembureaus, de stemopneming, de vaststelling van de uitslagen en de uitvoering van de verkiezingen binnen de gestelde wettelijke kaders.

Voor de verkiezingen van 17 maart 2027 wordt rekening gehouden met:

- de wettelijke voorschriften uit de Kieswet;
- de aanbevelingen van de Kiesraad voor de organisatie van gecombineerde Provinciale Staten- en Waterschapsverkiezingen;
- de uitgangspunten van de VOX-telmethode voor een efficiënte en controleerbare centrale stemopneming;
- de evaluatie van de Provinciale Staten- en Waterschapsverkiezingen van 2023;
- de eisen ten aanzien van toegankelijkheid van stemlokalen;
- de verantwoordelijkheid van de gemeente voor een betrouwbare, transparante en uitvoerbare verkiezingsorganisatie.

De kieswet schrijft voor de stemlocaties bij de waterschapsverkiezingen in artikel J5 het volgende voor:
Artikel J 5

1Behoudens de gevallen, genoemd in de hoofdstukken K, L en M neemt de kiezer deel aan de stemming in een stemlokaal van zijn keuze dat ligt in de gemeente waar hij op de dag van de kandidaatstelling als kiezer is geregistreerd en dat ligt in het gebied van het orgaan waarvoor de verkiezing wordt gehouden.

2Burgemeester en wethouders kunnen besluiten dat kiezers kunnen stemmen in één of meer stemlokalen die liggen in de gemeente maar buiten het gebied van het orgaan waarvoor de verkiezing wordt gehouden.

De burgermeester en wethouders kunnen besluiten om stemlocaties aan te wijzen buiten het waterschap maar is dit niet verplicht. De Kiesraad geeft daarbij expliciet aan dat gemeenten niet verplicht zijn om op alle stembureaus het stemmen voor alle waterschappen mogelijk te maken en raad aan om hier geen gebruik van te maken.

Gemeenten kunnen ervoor kiezen om dit te concentreren op een beperkt aantal locaties nabij waterschapsgrenzen of locaties waar veel kiezers uit verschillende gebieden samenkomen.

De in dit voorstel opgenomen maatregelen geven invulling aan deze beleidsruimte en zijn gericht op het beperken van de organisatorische complexiteit, het verlagen van de werkdruk en het verkleinen van de kans op fouten tijdens de stemopneming en uitslagverwerking.

Randvoorwaarde
Bij de inrichting van de stembureaus blijft het stemgeheim voor alle kiezers gewaarborgd. Bij de aanwijzing van locaties waar voor meerdere waterschappen kan worden gestemd, wordt rekening gehouden met voldoende aantallen kiezers per waterschap zodat individuele stemkeuzes niet herleidbaar zijn.

Betrokken partijen en participatie

Bij de voorbereiding en uitvoering van de verkiezingen zijn betrokken:

- De betrokken waterschappen:
  - Waterschap Drents Overijsselse Delta;
  - Waterschap Rijn en IJssel;
  - Waterschap Vallei en Veluwe.
-

Met Waterschap Drents Overijsselse Delta, Waterschap Rijn en IJssel en Waterschap Vallei en Veluwe vindt nog afstemming plaats over de voorgestelde inrichting van de verkiezingsorganisatie.

Argumenten voor en tegen

Argumenten voor:

1.1 Beperken van het aantal stembureaus met meerdere waterschappen
De gekozen locaties zijn strategisch gelegen nabij waterschapsgrenzen, bijzondere stemlocatie of vervullen een centrale functie binnen de gemeente:

1. Het Stadhuis Deventer biedt vanwege de centrale ligging en de functie als stadhuis stemmogelijkheden voor alle drie de waterschappen.
2. De Scheg, omdat deze stemlocatie volledig is ingericht voor mensen met een visuele beperking.
3. Boode of Cultuurhuus Braakhekke en 't Dijkhuis in Bathmen liggen nabij de grens tussen Waterschap Drents Overijsselse Delta en Waterschap Rijn en IJssel.
4. Buurthuis 't Hovenhuus op De Worp ligt nabij de grens met Waterschap Vallei en Veluwe

- Uit de evaluatie van de verkiezingen van 2023 blijkt dat de vraag naar stemmogelijkheden voor meerdere waterschappen beperkt bleef en zich vooral concentreerde op het stadhuis, Bathmen en De Worp.

- Hiermee wordt bevestigd dat een beperkt aantal strategisch gekozen stemlocaties voor meerdere waterschappen in de praktijk voldoende is en aansluit aan bij de behoefte van kiezers
- De voorgestelde werkwijze sluit aan bij de praktijk in vergelijkbare gemeenten.
- Vermindert de organisatorische complexiteit.
- De maatregel verlaagt de werkdruk voor stembureauleden, tellers en medewerkers die betrokken zijn bij de uitslagverwerking.
- De kans op verwisseling van stembiljetten en fouten bij de stemopneming en uitslagverwerking wordt verkleind
- Vereenvoudigt de uitslagverwerking.
- De werkwijze sluit aan bij het advies van de Kiesraad om het stemmen voor meerdere waterschappen niet op alle stembureaus mogelijk te maken.
- Ondersteunt de uitgangspunten van de VOX-telmethode.
- Minder organisatorische belasting voor betrokken medewerkers.

3.1. Extra inzet op toegankelijke stemlocaties

- Vergroot de toegankelijkheid voor kiezers.
- Draagt bij aan naleving van wettelijke toegankelijkheidseisen en de aanbevelingen vanuit de rekenkamer.
- Verbetert de spreiding van kiezers over de gemeente.
- Bij de definitieve keuze van stemlocaties wordt rekening gehouden met de mogelijkheid om extra telstraten in te richten, zodat de telling van de stemmen efficiënt kan plaatsvinden.

Daarnaast wordt onderzocht:

- welke (eigen) gemeentelijke locaties geschikt zijn als stemlocatie;
- welke gesubsidieerde organisaties hun gebouwen beschikbaar kunnen stellen;
- welke locaties tegen lagere kosten kunnen worden ingezet;
- welke toegankelijkheidsmaatregelen eventueel kunnen worden bekostigd.

3.1 Extra inzet stembureauleden en tellers

- Bij deze verkiezingen moet op elk stembureau ten minsten twee verkiezingen worden geteld in plaats van één, met uitzondering van de strategisch gekozen locaties waar meerdere verkiezingen zijn. Dit zorgt ervoor dat met name voor het telproces na afloop van de stemming extra capaciteit nodig is om de telling zorgvuldig uit te voeren, de proces-verbalen secuur in te vullen en de uitslagen tijdig vast te stellen. Doordat het werk wordt verdubbeld zijn er bij de telling dubbel zoveel tellers nodig. De benodigde inzet wordt nader uitgewerkt op basis van het definitieve aantal stembureaus.
- Naar aanleiding van het verzoek van de burgemeester aan de waterschappen, naar aanleiding van de verkiezingen van 2023, bestaat mogelijk de mogelijkheid om extra tellers vanuit de waterschappen beschikbaar te krijgen. Op het moment dat duidelijk is hoeveel extra capaciteit benodigd is en welke inzet door de waterschappen kan worden geleverd, zullen wij het college van B&W hierover nader informeren.

Argumenten tegen:

- Beperkte keuzevrijheid voor kiezers
- Niet iedere kiezer kan op ieder stembureau stemmen voor alle waterschappen.
- De voorbereiding en communicatie vragen extra aandacht om kiezers naar de juiste locaties te verwijzen.

3.1. Extra personele inzet en aanvullende voorzieningen leiden tot hogere kosten

Financiële consequenties en dekking

De verkiezingen van 2027 brengen extra personele inzet en organisatorische kosten met zich mee. Op een later moment wordt inzichtelijk gemaakt welke aanvullende capaciteit nodig is en wat de financiële gevolgen hiervan zijn voor de totale verkiezingsbegroting.

Openbaarmaking en communicatie

Inwoners worden tijdig geïnformeerd over:

- de stemlocaties;
- de toegankelijkheid van stemlokalen;
- de locaties waar voor meerdere waterschappen kan worden gestemd;
- de locaties waar uitsluitend voor het lokale waterschap kan worden gestemd;
- de openingstijden van de stemlokalen.

Hiervoor wordt een communicatieplan opgesteld waarin gebruik wordt gemaakt van de gemeentelijke website, huis-aan-huiscommunicatie, sociale media, extra communicatie met de raad en de betrokken waterschappen en de gebruikelijke verkiezingscommunicatie.

Aanpak en uitvoering

Voor de voorbereiding van de verkiezingen worden de volgende acties uitgevoerd:

- Inventariseren van aanvullende geschikte stemlocaties.
- Beoordelen van toegankelijkheid van stemlocaties.
- Definitieve aanwijzing van locaties waar voor meerdere waterschappen kan worden gestemd.
- Werven van extra stembureauleden, tellers en reservepersoneel.
- Onderzoeken naar mogelijkheden tot extra tellers via de Waterschappen.
- Organiseren van transport van verkiezingsbescheiden.
- Opstellen en uitvoeren van een communicatieplan.
- Inrichten van de werkprocessen volgens de VOX-telmethode.

De uitvoering vindt plaats onder verantwoordelijkheid van de verkiezingsorganisatie van de gemeente Deventer, in samenwerking met de betrokken interne en externe partners.